

29. 5. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Hromadné žaloby prošly Sněmovnou

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR dne 10. 4. 2024 schválila návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním, který má umožnit spotřebitelům a drobným podnikatelům vymáhat své nároky u soudu společně prostřednictvím kolektivní (hromadné) žaloby. V tomto článku se zaměříme na koncepci a základní principy hromadného řízení tak, jak vyplývají z návrhu zákona, a stručně rozebereme obsah schválených pozměňovacích návrhů.

Deklarované důvody a cíle zavedení hromadných řízení

Hlavním deklarovaným důvodem pro přijetí zákona je, pomineme-li povinnost transpozice evropské směrnice[1], vyvážení soukromých ekonomických vztahů v situacích, kdy podnikatelé využívají své silnější postavení vůči spotřebitelům a těží z toho, že spotřebitelé své různé nároky vůči podnikatelům, zejména pak bagatelního charakteru, v naprosté většině případů nevymáhají. Hromadné žaloby tak mají poskytnout spotřebitelům efektivní nástroj, s jehož pomocí přimějí nepoctivé podnikatele odpovídat za své protiprávní jednání.

Cílem návrhu zákona, o jehož přijetí se v České republice vedly již několik let debaty, je tedy zejména posílení pozice spotřebitelů. Spotřebitelé (a poměrně překvapivě také drobní podnikatelé, viz dále) by nově v případech, ve kterých se jim zpravidla nevyplatí podávat žaloby samostatně, měli možnost vymáhat své nároky[2] společně a soud by následně vydal pouze jeden rozsudek ve věci. V současné době, pokud je protiprávní činností podnikatele zasažena větší skupina spotřebitelů, soudy projednávají (pokud vůbec) jednotlivé případy v samostatných řízeních. Hromadným projednáním by tak mělo dojít k zefektivnění soudního řízení, úspoře nákladů na straně spotřebitelů i žalovaného a sjednocení rozhodování věcně obdobných případů, což by z hlediska důvěryhodnosti justice bylo nepochybně pozitivní.

Česká republika je s implementací zmíněné evropské směrnice v prodlení, jelikož lhůta pro implementaci vypršela již v prosinci 2022 a České republice tak nyní hrozí sankce. Nynější snaha příslušný zákon konečně přijmout je tedy logická, avšak v praxi s sebou tento krok může přinést i řadu rizik a negativ, zejména pak pokud jde o různé procesní komplikace a možnost zneužití hromadných žalob. Těmi se však v tomto přehledovém textu zabývat v detailu nebudeme.

Opt-in vs. opt-out

V nyní Poslaneckou sněmovnou schváleném znění návrhu zákona zůstává zakotven výlučně tzv. opt-in princip hromadných řízení, založený na nutnosti aktivního přihlášení osob uplatňujících své nároky. Opakem by byla tzv. opt-out varianta, založená na automatickém vztažení hromadného řízení na nároky všech potenciálně dotčených osob, dokud případně neprojeví nesouhlas se svou účastí. Poslanci v rámci legislativního procesu posuzovali vedle samostatné opt-in varianty také možnost kombinace obou těchto režimů s využitím varianty opt-out pro bagatelní pohledávky (do výše 3 tisíc korun), avšak příslušný pozměňovací návrh nakonec nebyl schválen.

Princip opt-in je v návrhu zákona nastaven tak, že osoba, která bude potenciálním členem skupiny osob uplatňujících své nároky vůči žalovanému, avšak z různých důvodů nebude mít zájem se zapojit do hromadného řízení či se rozhodne z něj vystoupit, by neměla za takové své rozhodnutí být

nikterak sankcionována, resp. nic jí nebude bránit v individuálním uplatnění jejích práv, popř. dokonce i kolektivně v jiném hromadném řízení, a to dokonce i souběžně vedeném.

Nejen spotřebitelské spory

Vedle rozhodování mezi výhradně opt-in variantou a její kombinací s variantou opt-out byly v průběhu legislativního procesu diskutovány také skupiny osob, které má zákon chránit, tedy zejména, zda budou hromadné žaloby využívány pouze k vymáhání nároků spotřebitelů vůči podnikatelům, či bude umožněno účastnit se kolektivní žaloby i jiným skupinám osob. Ač vládní návrh zákona předpokládal využití pouze pro spotřebitele, skupina poslanců prosadila vztahení úpravy i na tzv. mikropodniky, tedy podnikatele zaměstnávající méně než deset osob a jejichž roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesáhne 50 milionů Kč. V průběhu legislativního procesu byl současně snížen minimální potřebný počet spotřebitelů, resp. členů skupiny osob, jejichž nároky jsou hromadně uplatňovány, a to z původně navrhovaných 20 na aktuálně schválených 10.

Další charakteristika návrhu zákona

V hromadném řízení bude možné řešit jak žaloby na plnění, tak i žaloby určovací, přičemž návrh zákona výslovně počítá s možností vedení hromadného soudního řízení i ve případech, které jinak náleží do věcné působnosti jiných orgánů.

V prvním stupni bude k hromadným řízením výlučně příslušný Městský soud v Praze a k samotnému podání žaloby budou oprávněny pouze specializované organizace zapsané na zvláštním seznamu, které budou reprezentovat členy skupiny osob s nároky vůči žalovaným. Hromadný žalobce bude muset být povinně zastupován advokátem a bude odpovědný za veškeré riziko procesního neúspěchu v řízení, jež bude rovněž také sám financovat (byť s možností využití externích zdrojů). Poslanci posuzovali i možnost financování hromadných řízení prostřednictvím státních dotací, avšak nakonec byl schválen vládní návrh, ve kterém se se státním (spolu)financováním hromadných žalobců nepočítá.

Velmi diskutovaným dílčím tématem byla odměna hromadného žalobce. Původní vládní verze návrhu počítala s nejvýše pěti procenty z prisouzeného plnění, popř. z hodnoty nepeněžitého plnění, avšak v Poslanecké sněmovně byla schválením pozměňovacího návrhu tato hranice zvýšena až na 16 procent a byla doplněna možností využití paušální odměny až 2,5 milionu korun, což by se mělo týkat apriorně řízení o žalobách na nepeněžitá plnění. Hromadný žalobce by ovšem měl získat nárok na odměnu a náhradu nákladů pouze v případech, kdy v soudním sporu bude úspěšný.

Samotní spotřebitelé či mikropodnikatelé nebudou vůbec v podstavení účastníků řízení a příslušet jim mají pouze velice omezená procesní práva typu nahlížení do spisu, vyjádření se k předmětu řízení či vznesení námitek proti navrhovanému smíru, proti změně hromadné žaloby či proti zpětvzetí hromadné žaloby. Zajímavě je v návrhu zákona řešena problematika přihlašování nároků do hromadného řízení, kdy přihlášky má přijímat a vyřizovat (včetně případného odstranění nedostatků) nikoli soud, nýbrž samotný hromadný žalobce. Výslovně vyloučeny jsou pak spory mezi přihlášenými členy skupiny o oprávněnost jejich členství.

Výrazně akcentována v návrhu zákona je povinnost třetí osoby vydat soudu důkazní prostředky potřebné pro posouzení věci, a to nejen pod peněžitou sankcí, ale také s deklarovanou možností považovat dokazovanou skutečnost za prokázanou, nebude-li výzvě k vydání důkazních prostředků vyhověno.

Transparentnost a opatření proti zneužití

Návrh zákona počítá se zřízením veřejného rejstříku hromadných řízení, kde budou zveřejňovány zásadní dokumenty z hromadného řízení, což má zajistit jednak dostatečnou transparentnost hromadných řízení a jednak širší povědomí o probíhajících řízeních a jejich předmětech mezi potenciálními členy skupin s nároky vůči žalovaným.

Pokud jde o ochranu proti zneužití hromadných žalob, návrh zákona ukládá povinnost nejprve na začátku řízení v rámci rozhodování o přípustnosti hromadné žaloby posoudit a ověřit mj. absenci střetu zájmu a zneužívajícího úmyslu hromadného žalobce, dodržení zákazu financování hromadného žalobce konkurentem žalovaného nebo naopak jeho závislosti na žalovaném a obecně zákazu hromadného žalobce být kýmkoli ovlivňován takovým způsobem, že je to v rozporu se zájmy skupiny. Tyto podmínky řízení mají být i po případném shledání hromadné žaloby přípustnou zkoumány soudem kontinuálně v rámci řízení ve věci samé.

Zhodnocení a závěr

Vládní návrh zákona prošel ve Sněmovně několika podstatnými úpravami, avšak z legislativního procesu je zřejmá tendence zákonodárce přiklánět se spíše k minimalistickému přístupu za současného nastavení zákonných pojmů proti zneužívání kolektivních žalob. Výjimkou v tomto ohledu je překvapivé zahrnutí mikropodnikatelů do skupiny osob, které mohou v řízení o hromadné žalobě uplatnit své nároky, což je poněkud nekonceptní a může to vytvářet prostor pro zneužití zákona.

Návrhem zákona o hromadném občanském řízení soudním se nyní bude zabývat Senát, který má na jeho projednání lhůtu do 30. května 2024. Průběh legislativního procesu budeme nadále sledovat.

PhDr. Mgr. Jan Ptáčník,
vedoucí advokát

Mgr. Eliška Vítková,
advokátní koncipientka

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

e-mail: info@plegal.cz

---

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES.

[2] Právní úprava by se neměla týkat nároků vzniklých do 24. 11. 2020, neboť dle návrhu zákona bude možné vést hromadná řízení až pro nároky vzniklé po tomto datu.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)
- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)